N:o 3. | Redaktör och utgifvare: **FRANS J. HUSS.** Expedition: Hötorget 6, 1 tr. upp öfv. gård. | Stockholm den 1 Februari 1888. | Pris: Helt år 5 kr., Lösn:r 25 öre. Bilagan säljes särskildt. | Årg. 8.

Hektor Berlioz.

»Ensam stod han — en koloss med få vänner och inga direkta efterföljare; en utpreglad individualitet, originel, väldig, bizarr, hvars inflytande gjorde sig gällande och kommer alltid att göra det vidt och bredt, till godt och till ondt. Hans åsigter om musiken äro praktiskt, om ej teoretiskt följda af alla framstående komponister och exekutörer efter Beethoven.» — Med denna träffande karakteristik inleder Edw. Dannreuther Berlioz' biografi i Groves stora Dictionary. Ensam och oförstådd stod han länge, och det var med ett visst medlidsamt löje man ryckte på axlarna, då det talades om honom såsom den bizarre programmusikshjelten par préférence. I det bizarra har han emellertid icke saknat sina efterföljare, men mycket af det, som i hans verk stämplats såsom sådant, har för en tid, som utvecklats till förmåga att rätt fatta honom, förvandlats till beundransvärda snilledrag, och hvad hans programmusik beträffar, åt hvilken den »absoluta musikens» försvarare rynka på näsan, så har han haft många föregångare — sjelfve Beethoven icke undantagen — och många efterföljare, som dock saknat hans snille. Programmusiken i och för sig kan dessutom ej anses för en alldeles oberättigad konstform, helst då densamma som hos Berlioz icke är blott ett aggregat af löst sammanhängande realistiska teckningar, utan framträder som en klassiskt planlagd, organisk byggnad, om än som t. ex. i den här nyss gifna »fantastiska symfonien», med de djerfvaste former och arkitektoniska prydnader.

Ur teknisk synpunkt är Berlioz' talang fenomenal. I de gigantiska proportionerna, den storartade stilen har han ej blifvit öfverträffad. Originaliteten och den outtömliga rikedomen i hans rhytmer och den förvånansväckande fullkomligheten i hans instrumentation måste bekännas äfven af hans värsta motståndare. I fråga om instrumentationens teknik har han nått samma absoluta mästerskap som Paganini på violinen och Liszt på pianot. Ingen har före honom så genomskådat och framhållit hvarje särskildt instruments individualitet, dess resurser och förmåga; också är han oöfverträfflig i den orkestrala färgläggningen, i kombinerandet af de särskilda instrumenten med hvarandra eller i särskilda grupper af instrumenter sinsemellan, hvarigenom han åstadkommer lika nya och ovanliga som högst verksamma och uttrycksfulla effekter.

Berlioz' bjert framträdande originalitet såsom musiker hvilar på en kroppslig och andelig organisation, vida skild ifrån och i vissa afseenden högre än andra stora mästares. Så framträder hos honom det mest eldiga och nervösa temperament, en lysande inbillningskraft, oupphörligt verksam och stundom drifvande honom hän mot gränsen till det oförnuftiga; det mest fina och känsliga öra och det skarpaste förstånd i förening med den mest fasta vilja, som uppenbarade sig i raska och vågsamma företag, i en ovanlig seghet att fullfölja en uppgjord plan och i en outtröttlig ihärdighet.

Berlioz föddes i södra Frankrike, i La Côte Saint-André, en liten stad nära Grenoble, den 11 Dec. 1803. Hans far, en ansedd läkare, önskade att han skulle egna sig åt samma lefnadskall. Hector erhöll en sorgfällig uppfostran och från sitt 12:te år äfven undervisning i musik, detta dock endast som en ingrediens i allmänbildningen. Trots sin motvilja för medicinska vägen begaf han sig 1822 till Paris, der han under två hela år stu-

Musikbilaga *följer med ett af de nästkommande numren.*

derade läkarevetenskapen, i enlighet med faderns önskan, till dess begäret för musiken blef så mäktigt, att han skref till fadern och förklarade att han ej vidare kunde studera medicin, utan fast beslutit att följa sin oemotståndliga böjelse för musiken. Åt denna konst hade han med passion öfverlemnat sig och synnerligast fördjupat sig i studiet af Gluck, Spontini, Mozart, Beethoven och Weber. De äldre mästarne Händel och Bach lockade honom dock ej till intimare bekantskap. En långvarig strid med föräldrarne i anledning häraf slutade med att fadern nekade honom allt understöd. Berlioz var nu visserligen fri och oafhängig, men i stället började då för honom en tid af bittraste nöd. Han kämpade dock förtvifladt, och endast hans jernfasta viljekraft räddade honom från undergång.

Han sökte en plats som flöjtist vid orkestern i den då nyss öppnade Théâtre des Nouveautés, men kom för sent; orkestern var fulltalig, men han fick i stället tjenst som bassångare i kören mot 50 frcs i månaden. Han stannade dock endast i tre månader här, under hvilken tid han qväll efter qväll måste sjunga i de allra eländigaste vaudeviller. Derjemte gaf han några unga personer sånglektioner och kunde på detta sätt förskaffa sig medel för tillfredsställande af sina ringa behof. Han besökte konservatoriet och började studera flitigt först för Lesieur och sedan för Reicha. Men snart fick han afsmak för den stränga skolans formalism och gaf denna på båten för att som autodidakt följa den väg, som hans obändiga sinne utstakade för honom. Så skref han en messa, hvars besynnerligheter han hade att tacka för att den blef uppförd i ett par af Paris' förnämsta kyrkor. Den just då uppblomstrande franska romantiken fann i Berlioz en entusiastisk dyrkare, och han skref nu en opera »France juge», af hvilken dock endast ouverturen är bekant likasom ouverturen till »Waverley». Välmenande rådgifvare föranledde honom att ånyo inträda i konservatoriet, och han erhöll här andra priset 1828 samt 1830 det första kompositionspriset — prix de Rome — för en kantat »Sardanapale», hvarmed följer ett resestipendium med förpligtelse att att några år fortsätta studierna i Italien. Berlioz reste så till Rom och blef der bekant med Mendelssohn, ett sammanträffande, som han sedan ganska lifligt och karakteristiskt skildrade i sin »musikaliska resa genom Tyskland».

»Min förbindelse med Mendelssohn», skrifver han 1843, »började i Rom ganska lustigt. Första gången vi sammanträffade, talade han om min i Paris prisbelönta kantat »Sardanapale», ur hvilken min priskamrat Montfort spelat några stycken för honom. Då jag sjelf betygade min verkliga afsky för första allegrot i denna kantat, utropade han gladt: »Gud ske lof och tack! Då gratulerar jag er — till er smak! Jag fruktade ni var belåten med det der allegrot. Uppriktigt taladt: »det är erbarmligt!» Dagen derpå hade vi så när kommit i gräl, emedan jag med förtjusning talat om Gluck, och han i en ton af gäckeri och under förvåning yttrade: »Åh, tycker ni om Gluck?» hvilket man kunde tolka som så: kan väl en musiker, sådan som ni synes mig vara, med så mycken schwung i idéer, känsla för höghet i stil och sanning i uttrycket, finna behag i Gluck!» Ett tillfälle yppade sig snart för mig att hämnas den der elakheten. Jag hade tagit med mig från Paris Asterias aria ur »Telemacco», ett härligt, ehuru föga kändt musikstycke. Deraf lade jag en dag, då vi väntade ett besök af Mendelssohn, ett skrifvet exemplar utan komponistens namn på pianot. Han kom. Då han fick se noterna, trodde han att det var en bit ur någon modern italiensk opera, satte sig ned vid pianot och gick igenom stycket. Vid de fyra sista takterna med orden: »O giorno! o dolci sguardi! O rimembranza! o amor!» hvilkas musikaliska betoning verkligen är upphöjd, afbröt jag honom, och när han derefter på ett groteskt vis parodierade musiken, härmande Rubini, utropade jag med en min af högsta förvåning: »Huru, tycker ni inte om Gluck?» — »Hvad för slag? Gluck?» — Ja visst, detta stycke är af honom och inte af Bellini, såsom ni trodde. Ni ser jag är af eder mening . . . mer än ni sjelf!»

I Rom lärde jag först värdera den fina och behagliga, med så rika färger utsmyckade tonväfvaden, som bär nam-Ouverturen till »Hebriderna». Mendelssohn hade nyss fulländat och gaf mig ett ganska tydligt begrepp om densamma, så stor var hans underbara förmåga att på pianot återgifva de krångligaste partiturer. Under dagar, då en tryckande siroccovind blåste, gick jag ofta till honom och afbröt honom i hans arbete (ty han är outtröttlig i sitt skapande); helt vänskapligt lade han då bort pennan, och då han såg att jag var alldeles öfverväldigad af spleen sökte han mildra denna derigenom att han spelade saker för mig, som jag nämnde, af mästare dem vi båda satte värde på. Hur ofta har jag ej, i dåligt humör liggande på hans soffa, gnolat arian ur »Iphigenie i Tauris»: »D'une image, hélas! trop cherie», under det han andaktsfull ackompagnerade mig på pianot. Han kunde då utropa: »Det är vackert, mycket vackert! Jag skulle kunna höra detta från morgon till qväll utan att tröttna.» Och vi började om igen! Sedan detta förhållande oss emellan, så angenämt och för mig så högst intressant, varat i fyra veckor, försvann Mendelssohn en dag utan att säga ett ord till afsked, och jag återsåg honom ej mera.»

Den melankoli, som Berlioz här bekänner sig lida af, hade sin orsak i den fiendskap och de missräkningar, för hvilka han varit utsatt i Paris, men i första rummet hade den väl alstrats af hans förtärande passion för den irländska aktrisen miss Smithson, som på engelska teatern i Paris med stor framgång uppträdde som »Ophelia» och »Julia» i Shakespeaers dramer, och med hvilken han gjorde bekantskap ett par år före sin resa till Rom. Vi ha förut nämnt, att ur denna lidelse föddes hans »Symphonie fantastique», hvilken fullbordades i Rom och der efterföljdes af och utvidgades med kantatsymfonien »Le retour à la vie».* Vistelsen i Rom räckte 18 månader. Vid återkomsten till Paris såg han sig der ur stånd att lefva endast genom sina kompositioner; han företog sig derför att skrifva artiklar för tidningarna och anställde konserter och musikfester, dem han organiserade i stor skala. Sin »Symphonie fantastique» med det bekanta programmet utförde han första gången i Nov. 1832 på konservatoriet. Efter konsertens slut trängde sig en man, på hvilken konserten synbarligen gjort ett stort intryck, fram till den för honom hittills obekante Berlioz, omfamnade honom och utropade med strålande ögon: »Monsieur, vous commencez par où les autres ont fini.» Det var Paganini, som tryckte den då 28-årige mästaren till sitt hjerta. De båda blefvo från den stunden varma vänner. Äfven den älskade »Ophelia» var på konserten. Hon följde med spänd uppmärksamhet tonerna i denna skapelse, åt hvilken hon ovetande gifvit upphof. Hvad som försiggick i hennes själ kan man lätt förstå, ty icke långt derefter gifte hon sig med Berlioz. Den kärlekslycka han sedan så präktigt skildrade i »Romeo och Julia», i körerna i hans »Tristia«, der han högtidligt tolkar smärtan öfver Ophelias död, förråda hans själstillstånd vid den tiden. Äktenskapet blef emellertid olyckligt i flere afseenden och slutade med skilsmessa. Berlioz upphörde emellertid ej, oaktadt sina små tillgångar, att med skrupulös noggrannhet sörja för hennes uppehälle så länge hon lefde.

Berlioz' verk vunno för öfrigt ej något allmännare erkännande i Paris. Med svårighet kunde han der få uppförda sina ouverturer »Kung Lear» (1832) och den på Paganinis anstiftan tillkomna »Harold in Italie». Hans opera »Benvenuto Cellini» (1838) och den dramatiska symfonien med kör »Romeo och Julia» (1839) hade ingen framgång; mera uppmärksamhet vann hans »Requiem» och symfonien till Julikolonnens invigning (1840). Berlioz inträdde 1838 i redaktionen af »Jour-

* Vi begagna hår tillfället att rätta en uppgift i förra numret, då vi, i tanke på Berlioz' vistande i Rom tillskref honom kompositionen af orkestersuiten »Rom», som skrifvits af hans landsman Bizet.

nal det débats» som musikkritiker och blef året derefter bibliotekarie vid konservatoriet.

År 1842 företog Berlioz sin första resa genom Tyskland för att i dess förnämsta städer sjelf leda uppförandet af sina verk; 1845 gjorde han der ett nytt besök; 1847 finna vi honom i Ryssland, 1848 och 1851 i London. Vintern 1852 besökte han ånyo Tyskland och uppehöll sig i Weimar hos Frans Liszt, hvilken kan anses såsom den der först tog en grundlig kännedom om och lärde beundra Berlioz' verk. Han hade också i Paris offentligen uttalat sitt omdöme om Berlioz på en tid, då man ännu icke visste, hvad man skulle tänka om hans tonskapelser, han arrangerade äfven förträffligt »Symphonie fantastique» för piano, likasom flere af Berlioz' ouverturer och trädde i närmare konstnärlig gemenskap med denne. År 1846 gaf Berlioz i Paris sin »Damnation de Faust», utan framgång*. Hans tredelade oratorium »L'enfance de Christ», komponeradt med en hos honom ovanlig enkelhet, blef deremot entusiastiskt emottaget (1854). Första delen af denna, »La fuit en Egypte», har flere gånger med framgång gifvits i Tyskland och utfördes här i Stockholm af Nya Harmoniska sällskapet i Maj 1867. I Tyskland har äfvenledes Berlioz' i London likasom i Paris förkastade opera »Benvenuto Cellini» funnit en fristad och särskildt i Weimar hållit sig uppe på repertoaren; här residerade också Liszt, såsom vi veta, och 1855 återfinna vi Berlioz derstädes. År 1856 gafs i Paris hans dubbelchör »Te Deum» med orkester och orgel, ett arbete, som gjorde mycket stor lycka och förskaffade honom äran att ändtligen blifva medlem af franska akademien. Mindre lycka deremot gjorde den komiska operan »Béatrice et Benedict» (1862) samt den stora operan »Les Troyens» (1863). Hans sista verk var det för utställningen i Paris komponerade oratoriet »Le temple universel» (1867). Tärd af sorg öfver förlusten af sin ende son, som dog i främmande land, försjönk Berlioz slutligen i djup melankoli och afled i Paris den 9 Mars 1869 med de orden på sina läppar: »Nu skola de uppföra mina verk.» Hans likbegängelse firades högtidligt, och året derpå gafs under Reyers ledning på operan en stor musikfest till hans ära; i Okt. 1886 aftäcktes inför en lysande samling af Paris' notabiliteter hans staty på Square Ventimille. Bland Berlioz' öfriga här ej uppräknade musikverk, uppgående till ett antal af mellan 30 och 40, erinra vi den här flere gånger gifna präktiga orkesterbearbetningen af Webers »Aufforderung zum Tanz». Han har på samma sätt bearbetat »Marseillaisen» och L. W. Meyers »Marche marocaine». Berlioz har i Frankrike gjort mycket för den tyska musikens utbredande, särskildt för att der göra Beethoven känd. Som kritiker var han spirituel, insigtsfull och rättrådig, och hans musikaliska skriftställeri har vunnit allmänt erkännande, äfven utom hans fädernesland. Hans mest berömda literära verk är den stora läroboken *Traité d'instrumentation* (1844), öfversatt på flere språk; andra skrifter af honom äro »Voyage musicale», »Etudes sur Beethoven, Gluck, Weber;» »Les soirées d'orchestre» (1853); »Les grotesque de la musique»; »A travers chants» (1862); »Memoires» (voyages etc. — 1870) m. fl.

Förgäfves sökte Berlioz att blifva professor vid konservatoriet, der man endast gaf honom den anspråkslösa plats, hvarom vi förut nämt; utom inväljandet i akademien åtnjöt han dock hedern att blifva officer af hederslegionen. Hans sista ord ha slagit in, och i Paris har en verklig Berliozfeber en tid varit rådande; det ser och ut, som skulle i den öfriga stora musikverlden hans snille allt mer uppskattas med hvarje verk af honom, som kommer till uppförande. Det sanna snillet tager en gång ut sin rätt, om än icke i samtidens erkännande, så likväl en gång i efterverldens beundran.

* De 8 Faustscenerna, ursprunget till denna, gåfvos redan 1828; se »Berlioz och hans Faustmusik» i Sv. Musiktidning 1887, n:o 9 och 12.

"Vigtiga teaterfrågor för dagen."

Broschyr af *Ludvig Josephson.*

Vi kunna ej underlåta att till det bästa rekommendera denna ljungande broschyr hos alla teatervänner. Förf. har begagnat sin iråkade, ofrivilliga ledighet till att oförbehållsamt och med denna lidelsefulla entusiasm, som är honom egen, uttala sina tankar om orsakerna till det närvarande förfallet i vår teatraliska konst. Han söker dessa orsaker i svåra lyten hos regering, stadsfullmäktige, teaterledare, press, publik, tidsanda, författare och artister, och hos dem alla lemnar hans skarpa gissel blodiga märken. Undertecknad har speciella skäl till tacksamhet mot en så kraftig bundsförvandt i mycket, och finner med nöje att denne i åtskilliga frågor — t. ex. om operetten, om Wagnerismen, om Stockholms skadliga öfverflöd på teatrar, om de gagnlösa och opraktiska halfmesyrerna mot eldfara, om Zolasmakens detaljpedanteri och naturalism (hotande att äfven sträcka sig till luktens område), om gratismusikens förbannelse, om tidningarnas slappa kurtis med sekund- och varietéteatrarnes odygder m. m. — uttalar sig i fullkomligt samma riktning, som många, många gånger under senaste decenniet förfäktats i Aftonbladet, Svensk Musiktidning eller Nordisk Musiktidende, naturligtvis utan ringaste verkan (hvilket faktum torde tillräckligt belysa den förment »oerhörda makt» som förf. i sällsam förblindelse, midt under sin öfriga klarsynthet, tillägger kritiken).

Vi vilja här korteligen påpeka hufvudpunkterna i denna eldskrift, icke för att göra dess läsning öfverflödig, utan tvärt om för att locka till densamma, ehuru visserligen all rekommendation är onödig, enär boken hör till dem som sannolikt komma att utgå i flere upplagor. Förf. finner, att till inemot början af sjuttitalet njöt »Gustaf III:s skapelse» ännu af en »efterblomstring», men att senare regeringars intresselöshet med riksdagens hjelp och genom mindre lämpliga direktörer förderfvat saken. Särskildt klandrar han skarpt förslaget att utbjuda dramatiska scenen på entreprenad, och menar att om någondera scenen, den lyriska eller dramatiska, skall doteras af staten, så bör den dramatiska komma i fråga dertill i främsta rummet. Med operan har förf. — säkerligen med rätta — mindre medlidande, och han tror till och med att den moderna operan kommer att för en tid alldeles göra sig omöjlig, urartad som den är till wagnerdramernas öfverdrift (»härliga och tråkiga, framför allt långrandiga och envisa och allt utom tidsenliga»), å andra sidan till offenbachiadens uselhet, för hvilken förf. uppställer följande lysande genealogi: »Naturalismens försök att bemäktiga sig scenen ha haft sina mångåriga förelöpare i frivoliteten och idiotismen. Frivoliteten har firat sina orgier genom de moderna franska författarne, idiotismen företrädesvis genom de moderna tyska dussinskribenterna. — Ur — den franska vådevillen och den tyska possen växte en bastardart fram i de begge länderna: den moderna buffaoperetten».

Redan den på 60-talet försiggångna skilsmessan mellan vår k. lyriska och dramatiska scen är förf. emot; han anser, i likhet med 81 års komité, att de åter borde sammanslås på gemensam tilja.

Så går straffdomen ut öfver stadsfullmäktige och kommunala myndigheter; både för det de nekat anslag åt nationalteatern — ett namn som förf. med rätta vill identifiera med verklig »folk teater» — och ännu mer för det de gifva obegränsad koncession åt hvilka förlustelseetablissementer som hälst, »bara vi bygga efter kommunens, polisens och byggnadsnämdens förordningar och föreskrifter. Säger icke den ekonomiska sjelfbevarelsedriften, att ett skydd måste ställas för att nationalteatrarne och högst två teatrar till måtte kunna existera för konstens, publikens och deras egen skull?» Förf. erinrar om Vasateaterns öppnande inom ett område der dock sjelfva byggnadsordningen borde förbjudit den, om den nya Kungsholmsteatern, de två ifrågasatta nya cirkusbyggnaderna, Folies Bergére, Lundbergska salongen, der förf. miss-

tänker en ny Berns' salong med gratismusikens och det brutaliserande punschandets elände o. s. v. Mycket praktiskt är förf:s förslag, att myndigheterna åtminstone borde, liksom flerstädes i utlandet, taga skatt af hvarje dylik institution, och att denna skatt borde gå till nationalteaterns underhåll. Förf. påpekar, att Stockholm — »förutom alla varietéer, cafékonserter och annat otyg» — har sju teatrar, hvilket relativt till folkmängden gör fyra gånger så mycket som vare sig Paris eller London (jfr Sv. Musikt. 1883 nr 12, der undertecknad med särskildt afseende på operetteatrar uträknat, att Stockholm för att vara likställdt med Paris borde ha summa 1/2 sådan!).

I fråga om åtgärder mot eldfarlighet påminner förf. om att hvarje teaters oundvikliga öde är att brinna, och anser, att »eger en teater förmånen af godt och beqvämt utrymme i salen, af breda höga och rymliga korridorer och trappor, så eger den också deri ett skydd för publiken, som hvarken kan uppvägas af impregneringar eller skyddsridåer.» Med dräpande ironi beklagar han, att »sjelfva de olyckor som tima i de stora modestäderna här nästan behandlas som modesaker. Hade teaterbranden i Exeter varit den första som omtalats, hade visst allt fått förblifva vid det gamla; men Wien, Paris! — fort att slå mynt efter hvad som företagits der.»

I sin straffpredikan mot »naturalisternas literära klick» har förf. bl. a. följande ganska tänkvärda passus: »Det löjliga i allt detta är, att vid fördelningen mellan författare och skådespelare det just borde vara de senare ensamt förbehållet att vara scenens naturalister. De skola naturalistiskt återgifva det ideelt skrifna». — Vackert är förf:s öppna erkännande, att han ångrar det han sjelf odlat »den moderna, hållningslösa operetten».

Kapitlen om wagnerismen, operetten och den svenska operakompositionen går jag i öfrigt förbi, emedan liknande åsigter ofta uttalats på dessa spalter. Rörande operetten hänvisas särskildt till två artiklar (Sv. Musikt. 1883 nr 12, 20), der förf. äfven kan se förklaringen på sin rättvisa förebråelse, att »så godt som alla tidningar slösa långt beröm åt de nya varietéetablissementen, som verkligen tyckas stå under kritikens hägn». Den saken är icke den egentliga kritikens fel, utan redaktionernas, som ofta gäcka recensentens bemödanden och motsäga honom, just derför att han icke som sig borde är enväldig öfver sin afdelning (såsom förf. ock ganska riktigt gissar). Må recensenten hur mycket han vill dundra emot en usel operett, så kan man i alla fall vara säker att efter några dagar finna i samma tidning en af teaterdirektören eller hans goda vänner inom redaktionen öfver samma operett dikterad blomsterpuff, som riktigt pressar publiken till teatern för att höra på sötungens tjusande musik och qvicka, gudomligt qvicka infall. Jag försökte i nämda två artiklar bringa redaktörerna till förnuft, men fåfängt. Saken är den, att tidningarna icke haft mod att frigöra sig från påtryckningar af direktörer, artister och allmänhetens smak. Men dermed har pressen ådragit sig ett svårt ansvar i operett- och varietéprodukternas estetiskt och moraliskt förderfliga verkan, ett ansvar som emellertid icke egentligen drabbar den af förf. illa häcklade »kritiken» (så vida icke förf. menar bulevardkritiken?).

Öfver hufvud synes förf. vara för sträng mot kritiken i Stockholm. Den är nog stundom orättvis, motsägande eller omogen, men den är på det hela åtminstone bestämdt icke värre än annorstädes, och i ett afseende bättre, nämligen i att det betalda claque- och reklamsystemet här icke grasserar så oblygt som t. ex. i Paris. Förf. säger att vi icke ega någon Sarcey; ja men vi ega icke häller någon Théâtre français. Det bästa är godt nog, men står icke alla till buds. Äfven synes förf. dela det vanliga missförståndet angående kritikens uppgift, då han talar om »råd, förestafvade af verkliga insigter i ämnet, baserade på rön, erfarenhet och jemförande studier öfver den sceniska konsten i andra länder», eller om »ignorans för rent tekniska fel hos skådespelarne eller regissörerna». Förf. torde härvid icke hafva tänkt på, att kritiken representerar mera det estetiska än det tekniska samvetet, att den är och enligt sakens natur måste vara mera negativ än positiv, samt att den är till mera för allmänhetens än artisternas skull och ingalunda kan lära de senare att spela eller sjunga, hvilket är sceninstruktörens och sånglärarens ensak. Utan att vilja gå så långt som märket C. R. N., som nyligen i Posttidningen afgifvit en bekännelse, hvilken icke just särdeles mycket tycks skilja sig ifrån Taines och Herman Bangs åsigt, att kritiken bör analysera och förklara men icke bedöma — måste jag dock fasthålla vid hvad jag för tolf år sedan yttrade (Om musikalisk kritik, A. B. 1876 nr 118, 121), att kritiken bör tjena konsten och allmänheten mera än artisterna. Ja man kan säga, att kritiken är ingenting annat än ett uttryck för en opinion, näml. bland den bättre bildade allmänheten; ingen recensent får något allmännare anseende utan denna raison d'être. Och någon »oerhörd makt» har han i alla fall icke, ty han kan väl till en viss grad leda publikens omdömen, men aldrig dess smak, som är beroende af tidsandan, och denna uppfostras eller förderfvas vida lättare af teaterdirektörerna än af kritiken. Jag vill dermed icke neka att förf. har rätt i många af sina anklagelser; men de träffa oftast mindre kritiken i sin helhet än enskilda representanter derför: så de anförda exemplen om Elmblad och fru Willman, hvaremot förebråelsen för öfverdrifven stränghet mot Nya teatern nog torde träffa teaterkritiken mera allmänt och befogadt.

Förf. framställer slutligen sina förslag till teaterförfallets afhjelpande, erinrar om konkurrensens nödvändighet, tager Stjernström i försvar för hans klandrade åtgärd att uppbygga Nya teatern, samt påminner om hvad denna verkat till att främja konsten och rekrytera en hel mängd andra scener i Sverige och Finland.

A. L.

Om musiken i Sverige i äldre tider.

Utdrag ur Historisk Afhandling om Musik och Instrumenter (tryckt i Westerås 1773) *
af *Abraham Hülphers.*

I *Hedendomen* har Musik icke mindre här än annorstädes, varit bekant vid åtskillige tillfällen, dock vida skild ifrån desse tiders bruk och smak. Fordom hafva Spelmän varit i stort anseende i Norden, hade ock då frihet, at fårdas i frid emellan Höfdingarne, hvilket androm för misstankar skull ej tillåts; hvarföre ock de, äfven som vissa, hvilka reste i angelägna ärender, hade särskildt kläddrägt, för att bättre kunna igenkännas. Våre gamla Sagor nämna på flere ställen om förntidens Musik. Sigurd berömmes sålunda som mästare på Harpa. Gester kunde på sin Harpa slå både Gunnars slag och Gudrunas konstiga grep. Isunger säges ock var öfvad på alla slags strängaspel. Annorstädes talas om ramslag och damslag på Harpa, så at alt i huset måst rört sig, huru de haft ett slags dans Falda fyker m. m. Björner påstår i sina Göth. Häfder p. 182: Att de äldsta Göther utom Lands varit färdige på Mungigor, hvilka de kallat Gingra, och härleder konsten ifrån oss. I Rimkrönikan läses ock på flere ställen om de Gamlas Musik. Vid *Hedniska Offren* hördes spel af pipor, trummor, samt skri och sång, dels för at behaga Gudarne, dels ock, at förtaga offrets ljud, särdeles i den ohyggelige Tiden, då menniskor ofta på sådant sätt omkommo. *Krigs Musiken* var bland förfäderne nog slät och ringa. Lurar, eller som de då kallas Ludrar, Krumhorn, Trumpeter, Pukor och Trummor voro äldre tiders Instrumenter. Vid Härfärder, Bardalekar och fienteliga infall, blåstes af vissa dertill öfvade Luder-svänner; då talas ock om *Hofvud Loddari* (lif-Trumpetare). Vid *Bröllop, Gillen* och andra *Högtidligheter* saknades icke dants och Sträng-Spel. Harpor, och Gigor med Säckpipor voro då i bruk. *Skalde-qväden* hafva märkeligen

* Ortografien är hufvudsakligen bibehållen efter originalet, men det dubbla w är utbytt mot enkelt.

varit ansedda i Hedna tid, särdeles öfver lyckelige härförder, Segrar och rycktbare mäns bedrifter, hvarom äfven söngs i Konunga Hof, hvarföre säges, at Poeter, Skaldar och Sångare ingenstädes varit i så stor agt, som i nordiska Länder.

Med Christna Lärans införande hade vårt Sverige, som andra Länder, til seder, skick och inrättningar, undergått mycken förändring, särdeles hvad Gudstjensten tillhörde, så at Kyrko-Musik och sång derifrån kunde efter hand begynna uppöfvas, alt efter som antalet af kyrkor ökades. Men sådant oagtadt, ses dock, att Musik i allmenhet den tiden varit nog ringa. Huru de gamlas Musik låtit, är svårt säga, lika som nog osäkert blir, att lemna fullständig beskrifning på deras instrumenter. *Ludrar, Basuner* och *Trumpeter* tages ofta för et och samma, men tyckes varit af olika inrättning. Drambu och Trumpeter måste varit enahanda. *Bomme* voro Pukor. Bombara och Trumpara, Puk- och Trumslagara. Bamba kallas ock ofta spel i gemen, men derunder förstods äfven ibland Giga, Fidla o. s. v. Se *Verelii Index,* och Stjernhjelms förklaring på ordalist. vid Vestg. Lagen. Lekare (Lejkari) kallas den tiden i allmenhet Spelmän, men så fingo de ofta namn af Instrumenterne, såsom Basunare, Fidlare, Pipare m. m. At Lekare slogo på Harpor, Gigor, Simfoni och Psalterium säges i Hialmters S. p. 15.

Sagorne berätta åtskilligt om blåsning til *Hirdstämmor,* til *upbrott,* till *Skeps,* til *Möte,* för *Krigs hären* m. m. på vanliga Instrumenter, *Ludrar,* Krumhorn, Trumpeter, Bambu, Trummor, Bomme, Fidlor, Nyckelgigor o. s. v., hvarvid likväl fordrats föga konst till spelning, innan vetenskap, smak och insigt hunnit uppodlas.

Några hafva orätt velat påbörda våre förfäder, at, ehuru de vid dants och andre tillfällen haft behag för Musik, skola de likväl under tiden visat särdeles föragt emot Spelmän, men sådant kan icke räknas dem till last, ty hvad i gamla Lagar nämnes om Spelmän och lekare, bör icke förstås om andre, än sådane, som struko Landet omkring, och med allehanda gyckleri jemte obehagligt spelande sökte bedraga eller tigga, såsom ännu sker i flere orter; hvarför äfven litet eller intet gafs i böter, om en sådan Spelman blifvit slagen eller dräpen; ett bevis af den tidens Barbarie, grofva smak och seder. Deremot hafva äfven de gamla, vetat sätta värde på Musik, och det så långt, att ock Konungar deruti låtit sina barn undervisas.

Vid Reformations tiden, eller under Konung Gustaf I och dess Söners Regering, begynte Musik, såsom andra vetenskaper komma i mera värde. Konung Eric XIV hade i sin ungdom blifvit deri undervist och berömmes för insigt både i Musik och *Composition.* Krigs konsten som förut var i svag belägenhet, blef som bekant är, i detta tidehvarf märkeligen hos oss förbättrad, hvarföre ock, sedan mera ordning blef med ständig krigs magt, gjordes äfven inrättning af vissa Fält Musikanter. Under Konung Eric hade Rytteriet både Pukor och Trumpeter. Det anseende, hvaruti Svenska Krigs magten då sattes, vitnar, att den måste varit försedd med alla de prydnader och Fält-Spel, som samtida folks Armeer då nyttjat. Vid Konung Erics Kröning skulle Musikanterne hafva gul drägt, och som många utlänningar då i Riket inkommo, måste Musiken, såsom andre Kröningsanstalter varit förträfflig, åtminstone i Sverige ovanlig, hvartill icke litet bidrog samma Konungs tycke för konsten. Fackeldants skall ock då alraförst blifvit anställd vid Hofvet. I allmenhet bibehöllos dock gamla seder i orterne at blåsa på Ludrar och horn, som äfven skedde af qvinfolk. Ibland Allmogen hafva Säckpipor, Nyckelgigor och Sot-Harpor, Lång- och knafver harpor då redan varit i bruk. Uti *Konung Johan III* tid tyckes Hof-Capellet kommit i anseende, särdeles som åtskillige utlänningar då upöfvat konsten, och den sedan i orterne utspridt. Man finner dertill nog anledning af dess Historia. Konung Sigismund hade med sig ifrån Polen egne Hof-Musikanter. Konung Carl IX visade äfven nöje för Musik, och skall derföre låtit dagligen blåsa för sig i Trumpeter vid de då vanliga måltids-timmar kl. 10 f. m. och 4 e. m. Vid dess Krönings-resa til Upsala byggdes läktare vid Storkyrkan och Norrmalms torg för Musikanterna. Han hade ock sitt Hof-Capell, som vid vissa tillfällen upförde Musik; hvaraf kan slutas, at Musikaliska vetenskapen då ansågs både oumbärlig och förnöjande.

Konung Gustaf Adolf och Drottning *Christina,* som på flere sätt bidrogo til Studiers och konsters befordran i Riket, böra äfven ihogkommas för Musikens gynnande och upphjelpande. Sedan åtskillige infödde genom Utrikes resor, för lärdom och vetenskaper blifvit hos oss ryktbare, begynte äfven Musiken i Landsorterne genom sådane hemkomne resande, att allt mera uppöfvas.

I Upsala började ock vid denna tid med Publique undervisningar i Musiken, som derigenom än mera kom i anseende, at åtskillige Professorer sökte dess förkofran. Igenom utöfning af samma konst, hafva flere Lärde män i sednare tider vid denna Academie, lemnat hedrande efterdöme. Ibland sådane må nämnas Jonas Columbus ifrån Munktorp i Westmanland, som var född 1586, och efter hemkomsten från utrikes resa 1613, antogs att undervisa i Musik och Poesi vid Upsala Academie, han blef 1618 *Græcæ Ling. Lector* i Westerås och tillika *Direct. Musices. Krigs-Musiken* blef ock under samma Regering mycket förbättrad, särdeles sedan Svenske Armeën, under Tyska kriget på flere sätt vunnit likhet med andra Nationers, och såsom på beständigare fot indelt, äfven fått ett större antal Fält-Musikanter, ibland hvilka de så kallade Schallmej-blåsare må nämnas, som sedan till en tid bibehöllos. *Vid Hofvet,* hade Musiken under Drottning Christinas Regering, märkeligen stigit, ty såsom konster och vetenskaper af henne gynnades, skali hon ock visat särdeles nöje, att vid sitt Hof-Capell göra nyttiga samt frikostiga förbättringar, berättas ock haft mycket behag i de Concerter, som för henne på Hofvet uppfördes. Utom flere, som då inkommo, var Marcus Mejbom ifrån Tönningen en stor Musikus och tillika lärd man; han skall i synnerhet uphjelpt konsten, och anskaffat i Riket många nya Instrumenter. Efter dess bortresa, antogs Anders Düben til Kongl. Hof-Capell-Mästare, hvilken ock förvärfvat sig ett hedrande minne. Kunde således ej annat ske, än at Musiken i allmenhet detta Tidehvarf i Landsorterna, vid Bröllop, och andra högtidligheter skulle komma i mera bruk och värde, när utöfningen deraf vid Hof och Academien var i flor och anseende.

Under Konungarne Carl X, XI och XII Regering, ökades konsten ännu mera, särdeles som inrättning af Hof-Capell, Fält-Musik m. m. icke allenast bibehölts, utan ock utvidgades. I synnerhet märktes vid Academierna, at denne vetenskapen stigit, ty genom några Lärdas bemödande, begynte nu åtskillige afhandlingar om Musiken at utgifvas, hvaraf togs anledning til närmare utrönande och uparbetning af vissa dess delar. Under Konung Carl XII långvarige Fälttog, tyckes väl i allmenhet, at Cammar-Musiken måste hos oss saknat uppmuntran och förkofran, så vida den icke med särdeles nöje och behaglighet under tryckande krigs-tider kunnat uppöfvas, men så är det bekant huru Fält-Musiken då blifvit förbättrad, och at Commendering efter Trumslag då kommit i bruk. Vid Kongl. Lif-Gardet och andra Regementer, hafva Schalmejor vid denna tid begynt aflägas, och andre mera behagelige Instrumenter anskaffas. Det vore artigt, om någon som eger kunskap i *Militariske* Historien, ville meddela närmare upplysning i detta ämne. Man må emellertid taga för afgjordt, at Cammar-Chor- och Fält-Musik på en och samma tid i Sverige antagit et bättre skick, och måst altid delat lika öden.

(Forts.)

Musiken är en högre uppenbarelse än all vishet och filosofi.

Beethoven.

Jag gifver efter teologien åt musiken det nästa rummet och högsta äran.

Luther.

Der intet hjerta är, der är ingen musik. *Mor. Hauptmann.*

Från Scenen och Konsertsalen.

Stora Teatern, Jan. 15, 17, 19, 21. 23, 25, 29. Hallström: *Per Svinaherde.* — 16, 20, 22, 24. Bellini: *Norma* (fru Östberg) d. 16:de 100:de ggn. — 18. *Tredje Symfonikonserten:* (Berlioz: *Symphonie phantastique;* Haydn: *Adagio,* Beethoven: Leonora-ouvert. N:o 3). — 27, 31. Wagner: *Lohengrin* (Lohengrin: hr F. Brun, 1:sta gästupptr. $^{27}/_{1}$; Elsa, Ortrud, Telramund, Härroparen: frkn. Klemming, Almati, hrr Lundqvist. Grafström). — 28. 1. Méhul: *Målaren och Modellerna* (Emilie: frk. Karlsohn; Stålsporre, Cerberin, Pelle Jonson Krycka: hrr Sellman, Janzon, Dahlgren; Bryngel: hr Sandstedt. — 2. Balett: *Blomsterfesten i Genzano;* 3. Adam: *Nürnbergerdockan.* (Bertha, Cornelius, Donathan, Miller: Frk. Karlsohn, hrr Janzon, Dahlgren, Ohlsson. — 30. *Vermländingarne.*

Nya Teatern. 17, 18, 19, 23. *Den svaga sidan,* vaudeville i 1 akt. — 21. *Regina von Emmeritz.*

Södra Teatern. 15—24, 26, 27, 29. *Jon Blund.* — 15, 22 (kl. 7), 25. *Den nya garnisonen,* vaudev. 1 akt, musik arr. af J. F. Berwald. — 28. Hervé: *Lilla Helgonet.* — 30, 31. Hervé: *Lilla Sophie* (Sophie: fru Cysch).

Vasa-Teatern. 15, 19. Dellinger: *Don Cesar.*

Berns' Salong. 15. Matiné af fru Olupha Rouenville och frök. Clara Skytt (se föregående nummer.)

Adolf Fredriks kyrka. 26. Konsert af hr Helmer Strömberg. Rossini: *Stabat Mater.* Bitr. frkn. Ek, Almati; hrr Lindblad, Rundberg, kgl. teaterns kör.

I utbyte mot hr Ödmann har vår operascen erhållit en dansk Lohengrin i herr F. Brun, som för närvarande uppträder som gäst i denna Wagner-opera och äfven lär komma att låta höra sig som Don José i »Carmen». Hr Brun är oss icke alldeles obekant, enär han 1883 i November lät höra sig här på konserter tillsammans med herr Brogi, hvars elev han lär vara. Om danskarne klaga öfver, att herr Ödmann sjunger på svenska, ha vi icke mindre skäl att göra anmärkning mot hr B:s språk på vår operascen, ty det danska språket med sina skorrnings- och hväsljud (lika det engelska th) förefaller våra öron allt annat än välljudande. Också röra de anmärkningar, som kunna göras mot hr Bruns sång, hufvudsakligen det mindre sångbara språket. Hr Brun synes oss för öfrigt vara den bäste Lohengrin, som vi egt på vår scen i afseende på totalbilden af den ädle graalsriddaren. Med en ståtlig figur, ett värdigt sätt att föra sig samt både kraft och värme i sitt spel förenar han såsom sångare en vacker manlig, ehuru icke fullt jemn och kraftig stämma, som, ehuru ej skolad till fullkomlighet, likväl både hvad intonation och uttryck beträffar, gör ett mycket godt intryck. Åt herr Lundqvists och fröken Almatis framställning af det olyckliga paret Telramund ha vi förut lemnat vårt erkännande; fröken Klemmings behagliga Elsa utvecklade i sitt spel mot herr B. mera känsla och dramatiskt lif än vid sitt förra uppträdande i rolen. Operan gick med få undantag jemnt och säkert under kapellm. Nordqvists ledning.

Den för samma scen nya operetten »God natt, herr Pantalon» af Grisar, förut gifven (1883) på Nya teatern, blef den 28 Jan., då densamma första gången skulle gå öfver scenen, inställd på grund af sjukdomsfall. Jemte Méhuls gamla, ännu roande operett, till texten mycket påminnande om »Barberaren», gafs i stället Adams qvicka och lifliga »Nürnbergerdockan» samt balletten »Blomsterfesten». Såvida icke personalhinder möta, skulle säkerligen sådana ballettföreställningar som t. ex. balletten ur »Karpathernas ros» eller 2:dra akten i »Philemon och Baucis» lemna publiken ännu bättre behållning i musikaliskt hänseende än den ballett, som nu inflickats mellan operetterna.

Konsertsäsongen har ännu ej tagit sin början på allvar. Den nya Lundbergska konsertlokalen (i f. d. Enkhuset) lär komma att invigas med en större instrumental- och vokalkonsert, vid hvilken fröken Ek bland andra kommer att biträda. I Adolf Fredriks kyrka har Rossinis populära »Stabat Mater» utförts å en af herr Helmer Strömberg gifven konsert. Då fröken Klemming, som skulle biträda i sopranpartiet, fått förhinder, hade fröken Ek i hast inträdt i hennes ställe. Denna förändring torde ha varit orsaken till uteslutandet af duetten »Quis est homo». Då ackompagnementet bestod af orgel och piano, var konserten naturligtvis af mera anspråkslös natur. Med bortseende af en och annan ojemnhet gick det hela väl, äfven den svåra à capella-qvartetten »Quando corpus». Konsertgifvaren hade att fägna sig åt en mycket talrik publik.

Stephen Heller.

†

Från Paris har nyligen den underrättelsen spridit sig att *Stephen Heller,* den bekante komponisten, derstädes aflidit den 14 Januari. Då Sv. Musiktidning N:o 11 förlidit år meddelade en utförligare biografi öfver honom jemte hans porträtt vilja vi nu endast i korthet här erinra om den genom sina pianokompositioner så allmänt kände och värderade tonkonstnärens lefnad och verk.

Stephen Heller föddes i Pest d. 15 Maj 1814 och den musikaliskt begåfvade gossen sändes af fadern 1824 till Wien att studera för Anton Halm. Redan 1827 kunde han låta höra sig der offentligt och 1829 företog fadern med honom en konstresa genom Tyskland. Fadern, som strängt öfvervakade sonens studier tillät honom dock ej att öfva och spela annat än ytliga konsertstycken. Genom öfveransträngning insjuknade den unge Heller i Augsburg, der han erhöll god omvårdnad och sedan undslapp faderns uppsigt och tvång. Heller ankom 1838 till Paris och vann der mycket anseende som konsertspelare och pianolärare. I Paris stannade han sedan för alltid, (med undantag af en vistelse i London efter februarirevolutionen 1848) ehuru han der stundom led verklig nöd, då hans kompositioner, som ej af fransmännen blefvo förstådda, gåfvo honom ringa inkomst. Så småningom blefvo hans pianosaker mera kända, och omtyckta, så att hans ekonomiska ställning förbättrades, men att hans ålderdom icke var bekymmerfri kan man finna deraf, att för några år sedan hans vänner måste föranstalta en penningeinsamling för att understödja den gamle blinde konstnären.

Hellers kompositioner, nästan alla för piano, uppgå till ett antal af 160 och intaga i pianoliteraturen en egen ställning. H. har aldrig skattat åt publikens smak eller skrifvit för att rikta förläggare med gångbara artiklar. Dessa hundratals småstycken, som man eger af honom, äro lika många dikter af poesi; allt är hos honom gratie och elegans; hans ideer äro orginela och karakteristiska och en enkel skönhet strålar i hans melodier, som utmärka sig för rhytmisk liffulhet och harmonisk klarhet. Heller är förnämligast miniaturmålare, men en mästare såsom sådan. Derom vittna hans Kinderscenen (op. 124), Preludierna (op. 81 och 117) och de täcka »Preludes á M:lle Lili» (op. 119),* hans 80 bekanta Etuder (op. 16, 45, 46, 47) och »Notenbuch für Klein und Gross» m. m. För öfrigt äro af hans pianokompositioner mest kända: »Im Wald» (op. 86 och 128), »Blumen-Frucht- uud Dornenstücke (»Nuits blanches», op. 82)», Wanderstunden (»Promenades d'un solitarie», op. 78, 80, 89). Dessutom eger man af Heller fyra sonater, fem sonatiner för piano, Scherzi, Kapricer, Nocturnes, Ballader, Ländler, Walser, Mazurker etc. Med säkerhet skall Hellers pianokompositioner länge öfverlefva honom och bättre saker kan man svårligen sätta i handen på vår musikaliska ungdom, om det gäller att hos dem utbilda en god smak och bereda de unga en ädel musikalisk njutning.

Erards pianofabrik i Paris

blef i början af året lågornas rof och telegrammet som omtalade denna olyckshändelse, uppgaf att 1,500 instrument dervid gått förlorade. Enligt senare underrättelser inskränkte sig de uppbrunna instrumenten till 4 pianinos, hvarjemte åtskilligt af redskapen gick förloradt.

Det nedbrunna etablissementets uppkomst och historia torde vara af nog allmänt intresse att här förtjena antecknas.

---

* En af dem var intagen i Sv. Musiktidnings bilaga N:o 2 för förra året.

Den framstående musikinstrumentfabrikanten Sebastian Erard, dess grundläggare, föddes i Strassburg den 5 April 1752. Han var son till en snickare och kom vid 10 års ålder till Paris, der han tog plats hos en »klavér-fabrikant». Redan 1780 konstruerade han ett *clavecin mécanique*, som väckte stort uppseende för sin sinnrika konstruktion. Sitt första pianoforte förfärdigade han åt hertiginnan de Villeroy, som hade upplåtit ett rum i sitt eget hotell till verkstad åt honom. Detta fabricerades 1777 och var det första som gjordes i Frankrike. Till sammans med sin broder, Jean Baptiste Erard, grundlade han längre fram ett stort etablissement, som inom kort vann stort anseende. Hans nästföljande uppfinningar voro ett *piano organisé* (orgelklavér, pianoforte i förening med ett litet positiv). Under den stora förvirring på alla områden, som revolutionen medförde i Frankrike, var Erard bosatt i London, der han äfven grundlade en fabrik, som utom pianoforten äfven tillverkade harpor, hvilka senare instrument Erard 1796 betydligt förbättrade. Långt vigtigare var emellertid hans uppfinning af pedalharpan *à double mouvement*, hvilken han 1811 lät i fullt färdigt skick utställa i London.

Sitt mekaniska mästerstycke utförde Erard 1823, då han i Paris utställde ett pianoforte med en alldeles ny konstuktion efter idéen af *double échappement* (repetitionsmekanik). Denna nyhet åstadkom en fullkomlig omhvälfning i konsten att bygga pianoforten, ty den nya, Erardska principen var helt och hållet olik alla de gamla. Från och med år 1825 sysselsatte sig Erard äfven med byggandet af orglar. Äfven på detta område införde han sinnrika förbättringar och hans sista verk var den sinnrika konstruktionen af en expressivorgel (harmonium) för Tuillerierna. Men kort derpå skattade den inom musikinstrumentens historia så epokgörande mannen åt förgängelsen. Det skedde den 5 Augusti 1831 på det af honom köpta, fordom kungliga jagtslottet La Muette vid Passy.

Hans brorson, Pierre Erard, som var född i Paris 1796, hade ända från sin ungdom danats till att träda i sin store farbroders fotspår. Han hade redan som ung förestått etablissementet i London. Efter farbroderns död uppehöll han sig omvexlande i Paris och London, utöfvande den högsta ledningen öfver de båda storartade etablissementen. Han dog den 18 Augnsti 1855, efter att under sina sista år ha varit sinnessjuk.

De Erardska fabrikerna ha dock allt sedan med oförminskad glans fortsatt sin verksamhet — ända tills den väldiga branden nu nyligen lade Parisfabriken i aska och, åtminstone för någon tid, afbröt dess verksamhet.

Från in- och utlandet.

En ny opera af svensk komponist, nämligen af kapellm. Andreas Hallén, säges vara att förvänta. Operan, som behandlar ett ämne ur det gamla Roms historia, från den äldsta kristna tiden, säges redan vara fulländad.

Till musikbefälhafvare vid Kalmar regemente har förordnats löjtnant C. Byström samt till musikdirigent hr Hjalmar Meissner, för närvarande kapellmästare vid Sv. teatern i Helsingfors.

V. Andersens nya stora symfoni, om hvilken vi förut talat och som skulle ha uppförts redan förra året om icke hinder derför mellankommit, är nu under öfning och torde snart komma att offentligen gifvas.

Ceciliaföreningen, hvars profkonsert i Tyska kyrkan vi förut omnämt och hvars syfte är att inom landet odla den andliga musiken, har nu konstituerat sig och valt till styrelseledamöter häradsh. Poppius, fru Ernst Lundquist, frök. C. Lindroth, grossh. G. Carlberg samt notarien A. d'Ailly. Föreningens musikdirigent är kapellmästaren Andreas Hallén.

Venersborgs musiksällskap hade d. 12 Januari sin tredje soaré för säsongen. Den inleddes med Mozarts pianoqvartett, G-moll. Vidare gafs »Nyårssång» af Mendelssohn à capella och kör ur Glucks »Iphigenia» med sopransolo, qvartett ur »Hälften hvar», A. F. Lindblads »Om vinterqväll», samt Heyses »Dyveke-Sange», föredragna af fru Märtha Andersson.

Sigrid Arnoldsons gästspel på Opéra comique hur varit en triumf för den unga sångerskan. Hon har hvarje qväll sjungit för fullt hus, och publiken har visat sig hänförd, om än kritiken icke varit det i så hög grad. Hennes porträtt har varit synligt i alla fotografihandlares fönster, och hennes namn har man hört nämnas i hvarje societé. Den nya direktionen för Opéra comique har inledt underhandling med henne om ett nytt gästspel i vår, då »Lakmé» skall gifvas 100:de gången. Gounod har gifvit en festlig soaré till hennes ära och skall med henne instudera hufvudpartiet i hans «Mireille». Ambroise Thomas har gifvit henne sin fotografi med påskrift: à ma charmante Mignon!» Den 17:de Jan. afreste frök. Arnoldson till Triest för en kort tids gästspel. I Maj och Juni skall hon uppträda i London uti Délibes »Lakmé» och i »Mireille».

Programmet för nordiska musikfesten i Köpenhamn i sommar är tills vidare uppgjort sålunda:

För de tre stora konserterna:

II kons.: Inledning. *Kuhlau:* »Elverhøi-ouvert. och Prolog. 1. *Gade:* Ossian-ouverture; 2. *Södermau:* »Qvarnruinen»; 3. *Selmer:* »Nordens Aand» (manskör och orkester); 4. *Grieg:* Pianokonsert; 5. *Hartmann, J. P. E.:* Universitetskonsert.

II kons.: 1. *Berwald:* »Estrella di Soria-ouvert.; 2. *Norman:* »Rosa rorans» (kör o. ork.); 3. *Heise:* Bergliot (sopransolo o. ork.); 4. *Gade:* B-dur-symfoni; *Hornemann:* »Aladdin»-ouvert.; 5. *Svendsen:* Isländsk melodi (stråkork.); 7. *Hartmann:* »Vølvens Spaadom».

III kons.: 1. *Norman*: »Antonius och Kleopatra»-ouvert.; 2. *Grieg:* »Den bergtagna (tonorsolo och ork.); 3. *Hartmann, Emil:* Violinkonsert; 4. *Svendsen:* Symfoni; 5. *Gade:* »Korsfarerne» eller »Elverskud».

För kammarmusikkonserterna:

I kons.: 1. *V. Bendix*: Trio; 2. Sånger af Lange-Müller; 4. Rung, Rosenfeld; 3. *Winding:* Pianoqvartett; 4. Sånger af *Heise, Fr. Rung, C. Malling, Barnekow* (deraf möjligen damkörer; 5. *Gade*: Oktett.

II kons.: 1. *Norman:* Oktett; 2. Sånger af *A. Lindblad, Josephson;* 3. *Sjögren:* violinsonat; 4. Sånger af *Söderman, Hallén, Rubenson,* möjligen damkörer; 5. *Berwald.*

III kons.: *Sinding:* Pianoqvintett; 2. *Kjerulf:* Sånger; 3. *Grieg:* Violinsonat; 4. Sånger af *Elling, Grieg;* 5. *Svendsen*: Oktett.

Mierzwinski och ***Fru Essipoff*** komma att i April konsertera här i Stockholm.

Ystad. Bjarne Lunds operasällskap, som för närvarande uppträder i Malmö, skall i första dagarne af Februari gifva tre föreställningar härstädes, hvarvid komma att uppföras »Trubaduren», Regementets dotter» och »Figaros bröllop». Bland sällskapets sujetter äro fru Högfeldt-Åberg och tenoren Holmström de mest framstående. Sällskapet lär röna god framgång både hvad bifall och ekonomiska fördelar beträffar.

Två underbarn, de små systrarna *Ernestine* och *Elmire Boucher* — den förra 12 år, violinspelerska, den senare 8 år, pianist — ha gifvit konsert här den 26 Januari och skulle ånyo uppträda den 29 Jan. De äro elever af Leonard i Paris och den unga violinisten, ackompagnerad med mycken säkerhet af den lilla systern, bjuder enligt programmet på ingenting mindre än Paganinis »Hexdans», concerto af Ernst, »Ballade och polonaise» af Wieuxtemps, »Air russes» af Wieniawsky o. s. v. De små artisterna berömmas för både god smak och mycken teknisk färdighet i sitt spel. Förmodligen äro de stadda på väg till hufvudstaden.

Paris. Gounod håller på att komponera en ny opera, som skall blifva färdigt nästa år. Operan kommer sannolikt att heta »Charlotte Corday», med text, bearbetad efter Ponsards liknämnda dram, af hrr Sylvestre och d'Ennery.

— På Opéra Comique väntas en ny opera »Ruy Blas» med libretto af Delroyat och Armand Silvestre efter Victor Hugos dram. Musiken är af Benj. Godard och titelpartiet skall utföras af den utmärkte tenoren Talazac.

— Bouffes-Parisiens har bjudit på en ny operett »Mamzelle Crenom» af Jeanne och Duval med musik af Léon Vasseur. Musiken säges vara något tung och anspråksfull för en operettteater, men likväl ganska intagande. Operetten gjorde lycka.

— Fru Marchesi har äfven i år haft sin sedvanliga musikfest i jul med tillhörande julgran och inför en elegant publik. Bland de sångelever som denna gång mest ådragit sig uppmärksamhet nämnas fröknarna Wyman, Eames och Horwitz. Violoncellisten Delsarte och en vid konservatoriet studerande tenor herr Jerôme, hvars röst mycket berömmes, biträdde vid konserten.

Leipzig. På 13:de Gewandthauskonserten utfördes bland annat Schumanns 4-händ. »Bilder aus Osten», instrumenterade för orkester af Carl Reinecke.

Brüssel. På Monnai-teatern har gifvits Bizets opera »Pêcheurs de Perles», som gjort ett godt intryck, särdeles i de båda första akterna hvilka sägas vara af bättre totalverkan än den tredje, som är betydligt svagare.

Berlin. På kgl. operan här komma från 1 Jan. till 1 Maj måndagsföreställningarne detta år att få karaktären af societetsaftnar, under hvilka medlemmar af hofkretsen infinna sig i de af dem abonnerade första rangens loger. För att höja festligheten anmodas innehafvare af öfverblifna platser på första raden och parkett att kläda sig, herrarne i svart frack och hvit halsduk, damerna i societetstoalett. Så lyder ett officielt meddelande från kgl. generalintendenten.

Johan Strauss arbetar på en ny komisk opera »Ritter Poschmann», med text af Ludvig won Doczi.

Nya verk af Beethoven äro en allena stående öfverraskning, som till denna jul hade beredts musikverlden af den bekante musikförlagsfirman Breitkopf & Härtel i Leipzig. Beethovens samlade verk, hvilka hittills utgjort en fast komplex, endast mycket sällan tillökad med en eller annan ny »upptäckt» bland hans qvarlåtenskap, ha på en gång fått en tillökning af ej mindre än 46 verk, större eller mindre. Det är ju en hel ny literatur af en af konstens store andar, som med ens träder ur det doldas mörker i offentlighetens ljus! säger Göteborgs-Posten.

Klaven till denna sista märkliga musikaliska utgräfning har gifvits af den bekante Beethovensforskaren Gustaf Nottebohm. De af honom utgifna Beethovenska skizzböckerna, genom hvilka man blir förtrogen med mästarens hela arbetssätt, äro bland det intressantaste i hela musikliteraturen. Under arbetet på deras utgifvande hafva en del ofullbordade verk framdragits, men derjemte äfven en del andra, antingen förglömda eller hittills otillgängliga. Efter Nottebohms död har hr Eusebius Mandyczewski, arkivarie vid »Gesellschaft der Musikfreunde» i Wien, fortsatt arbetet. Resultatet är dessa verk, hvilka hittills alla varit otryckta.

Det är ej småsaker det här gäller. Det finnes t. ex. i samlingen flera stora kantater, åtskillig, till en del omfångsrik musik till olika dramatiska arbeten, stora körer, en hel suite för orkester, en serie kompositioner för militärmusik, dessutom en mängd pianostycken, arier, sånger och af kammarmusik en så egendomlig sammanställning som en trio för piano, flöjt och fagott — in alles 372 sidor i den stora folioupplagan af Beethovens verk.

På konserten. Modern: »Pass på, Lisen, i dag skall du få höra modern till det lilla barnet sjunga, hvilket du såg hemma hos oss i går». (Sedan sångerskan sjungit), Lisen: »Mamma, hon skriker ju mycket värre än det lilla barnet.»

Alltid artig. Sångerskan: »Nå, hur tyckte ni att jag sjöng i går? — Recensenten: »Storartadt; framför allt beundrar jag ert minne; alldeles samma fel som för fem år sedan.»

I konsertsalen. »Hvem är den der sångerskan, som nu står der och skriker så förfärligt?» — »Det är min tysta kärlek.»

J. LUDV. OHLSON

STOCKHOLM

16 Regeringsgatan 16

Flyglar, Pianinos och **Orgelharmonier** af de bästa Tyska & Amerikanska fabriker i **största** lager till **billigaste** priser under fullkomligt ansvar för Instrumentens bestånd.

Obs.! **Hufvuddepot** för **Bltüthners** verldsberömda Flyglar, samt **Rönischs & Steinweg Nachfolgers** utmärkta Pianinos.

Albumblad

5 melodiska tonstycken för Piano (Romance. Humoresk. Perpetuum mobile. Aftonstämning. Marche Triomphale) af

Adrian Dahl,

finnes att köpa å **Svensk Musiktidnings expedition,** Hötorget 6, samt hos hrr musikhandlare och bokhandlare i landsorten. Pris 1 krona.

Dessa vackra pianostycken af den nu genom flere omtyckta arbeten bekante tonsättaren kunna med skäl rekommenderas åt våra pianister.

Svensk Musiktidnings

Musikalbum

1887

inneh. Pianostycken af Em. Sjögren, Stephen Heller, Th. Kirchner, F. H. samt sånger af Gösta Geijer, A. M. Myrberg, A. L. — kan köpas i musik- och bokhandeln samt å tidningens expedition för 1 krona.

Piano- och Sång-lektioner erhållas af god beskaffenhet till moderat pris. Närmare upplysning lemnas å Svensk Musiktidnings byrå, Hötorget 6, 1 tr. upp från Olofsgatan kl. 12—1 midd.

SVENSK MUSIKTIDNINGS årgångar 1884, 1885 och 1886 säljas till **nedsatt pris** af **4 kronor** pr årgång, **7 kronor** för två årgångar, **10 kronor** för alla tre, då **kontant liqvid** med beställning efter noggrann adress sändes **direkt till Svensk Musiktidnings Expedition, Stockholm.**

INNEHÅLL: Hector Berlioz (med porträtt). — »Vigtiga teaterfrågor för dagen», broschyr af Ludvig Josephson, af A. L. — Om musiken i Sverige i äldre tider, af Abraham Hülphers. — Från scenen och konsertsalen. — Stephen Heller †. — Erards pianofabrik i Paris. — Från in- och utlandet. — Annonser.

STOCKHOLM, O. L. SVANBÄCKS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG 1888.